

AGOST DE 1843.

PRIMERS ESDEVENIMENTS DE LA JAMÀNCIA A BARCELONA

Jordi Bou Ros

Universitat de Barcelona

El segle XIX està marcat per una història farcida de fets bèl·lics i revolucionaris. Un dels principals períodes on els esdeveniments populars es van accentuar d'una manera més remarcable es va produir durant el llarg període de la revolució liberal (1833-1843), amb fets com la crema dels convents, el bombardeig de la ciutat, l'estat de setge, etc. Entre tots aquests esdeveniments, la Jamància es va convertir en l'últim símbol de la pròpia revolució; referent amagat al llarg dels anys pels diferents governs i per les diferents generacions d'historiadors, catalans o no, que han arraconat en l'oblit un procés sense el qual no podem entendre els posteriors fets de tot el segle XIX.

Els pocs estudis que s'han realitzat, molt minsos i de caire testimonial, ens han parlat reiteradament dels fets de setembre, octubre i novembre de 1843. Però realment la pròpia revolució es va començar a gestar durant el mes d'agost, després del desencís que va comportar la guerra civil que va donar com a conseqüència la sortida del poder del general Espartero. La lluita pel poder i pels diferents postulats entre la Junta Superior de Barcelona i el govern del ministre Joaquín López van estar en el rerefons dels fets que van tenir en la població civil el seu principal protagonista; un protagonisme que –ja sigui en les diferents reunions, amb les armes i amb la Milícia Nacional– no va voler reconèixer la imposició de les voluntats que es feien complir des de Madrid, i que trencava amb el consens creat a partir de maig-juny del mateix any. Aquest consens tenia com a base el respecte a la constitució de 1837, la creació d'una Junta Central, la defensa de la independència nacional i la proclamació d'Isabel II com reina de les Espanyes. Aquesta proclamació era entesa com el no retorn de la mala imatge de la Regència, ja sigui la d'Espartero o la de Maria Cristina.

En aquest petit estudi volem posar sobre la taula dos períodes separats per dos mesos: juny i agost de 1843. En el cas del mes de juny volem remarcar la voluntat popular, tot i el record del bombardeig de 1842, per encapçalar el pronunciament davant el despòtic govern del general Espartero; un fet que sempre ha quedat com una voluntat i una empenta promocionada per les autoritats militars i les civils (Ajuntament i Diputació). En el cas del mes d'agost, volem constatar com ja aquella població parlava de 'jamancians'; la nova traïció de les autoritats centrals a la voluntat popular fou el preludi de la revolució de setembre, que va finalitzar amb la derrota del poble davant els poders institucionals, auspicats pel poder dels "espadoles". Aquesta situació no va canviar al llarg de tot el segle, i d'una gran part del següent.